

Večernik

Leto III. (X.), šte. 257

Maribor, ponedeljek 11. novembra 1929

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.400
Večja mesečno, prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglašni oddelak »Jutra« v Ljubljani, Prošernova ulica št. 4

Žrtev zavrata zločina

POSESTNIK ANTON FINGUŠT IZ ZASEDE USTRELJEN. — SPLOŠNO ŽALOVANJE ZA MARLJIVIM IN VZORNIM GOSPODARJEM. — MAŠČEVANJE ALI ROPARSKI UMOR. — O ZLOČINCIH NI SLEDU.

Maribor, 11. novembra.

V soboto zvečer je bil tik pred svojo domačijo iz zasede zavrata ustreljen posestnik in špehar 28letni Anton Fingušt iz Gornje Gorice pri Pragerskem.

Umorjeni Anton Fingušt je bil pri občanah zelo priljubljen in je veljal za marljivega gospodarja. V soboto je z enovprežnim vozom pripeljal na mariborski trg slanino in jo precej razpečal, proti večeru pa se je vračal proti domu. Predno je zavozil na dvorišče, so okrog 19. ure počili iz teme trije strelji, kar je vzbudilo splošno pozornost ljudi, ki so odhiteli proti kraju, od koder je bilo slišati streljanje. Med tem je v divjem galopu pridirjal na dvorišče splešeni konj in se ustavil, toda na vozu ni bilo gospodarja. Doma čini so takoj slutili, da se je Finguštu nekaj pripetilo. In res so kmalu našli blizu hiše ob cesti špeharja v mlaki krvi. Bil je že mrtev.

Na prošnjo brata je župan dovolil, da so truplo prenesli domov in ga položili na mrtvaški oder. Pri preoblačenju so ugotovili, da so Fingušta poudili v levo stran prsi vsi trije strelji. Zločin je pri občanah vzbudil sila mučen utis in splošno razburjenje. Do-

mneva se, da gre ali za roparski umor ali pa za maščevanje. Zločinec se z denarjem sicer ni mogel okoristiti, ker so pri umorjenemu našli izkupiček za prodano slanino v znesku 8000 Din., dočim je 150 kg slanine še pripeljal domov.

Po nalogu sodne komisije iz Maribora so včeraj truplo prepeljali v Cirkovce, kjer je bilo obducirano. Kako je bil Fingušt priljubljen doma in v okolici, je dokazal včerajšnji prevoz njegovega trupla, ki ga je spremljala sosesčina v Cirkovce, kjer se je danes dopoldne vršil prav veličasten pogreb.

Komisija je ugotovila, da je ena krogla pogodila žrtev točno v srce, dočim ostala dva strela nista bila smrt na. Drugi projektil kalibra 6.75 so našli med levimi rebri, tretji pa je bržčas zašel v pljuča.

Orožništvo je uvedlo o zagonetnem umoru obsežno preiskavo, vendar zaenkrat še ni nikakih sledi o zločincih. Preiskavo bo zlasti otežkočilo dejstvo, da so truplo prenesli s kraja zločina, predno so oblasni bile o zločinu informirane in ugotovile morebitne malenkosti, ki so lahko pomembnega značaja.

Ban inž. Serbec in podban dr. Pirkmajer svojemu uradništvu

LJUBLJANA, 11. novembra. Davi sta ban inž. Dušan Serbec in podban dr. Otmar Pirkmajer prevzela svoje uradne posle. Ob 9.15 se je zbralo v veliki dvorani palače nekdanje kranjske deželne vlade okrog 200 uradnikov in uradnic bivšega velikega županstva. Takoj nato sta prišla tudi ban in njegov pomočnik. Ban inž. Serbec je imel pri tej priliki nagovor, v katerem je predvsem naglašal, da hoče uradovati strogo v smislu zakona in nepristransko. Vse njegovo delovanje se bo gibalo strogo v okviru kraljevih stremiljenj z dne 6. januarja in 3. oktobra, k sodelovanju pa so pozvani vsi enako. Pozdravil je uradništvo in ga pozval, naj mu stoji zvesto ob strani.

Imenom uradništva je pozdravil bana vladni svetnik dr. Andrejka, nakar

drugi strani ves kredit v Evropi, tako trgovski kakor politični. Prijateljstvo Nemčije ji ni nič koristilo, poskusi Moskve v Washingtonu pa so se izjalovili: Washingtonska vlada je ostala hladna in nedostopna, ni pa delala ovir ameriškemu zasebnikom, ki so hoteli naložiti svoj kapital v Rusiji. Vedno bolj se je v Rusiji pojavljalo prepričanje, da ne bo šlo brez obnove odnošajev z Anglijo. Seveda na to ni bilo misliti pod konservativno vlado v Angliji.

Ko je prišla letos zopet na krmilo Britanije laboristična vlada, je bila možna nova orientacija. Sicer so se tudi laboristi že precej iztreznili in so pri pogajanjih za obnovo diplomatskih odnošajev predvsem zahtevali kavtele glede opustitve boljševiške propagande v Angliji, njenih domirijonih in kolonijah. Sporazum je bil dosežen, britanski zunanji minister Henderson je parlamentu pred-

je banov pomočnik dr. Pirkmajer v krasnem govoru opozarjal na upravno-tehnične prednosti nove državne uprave. Ustvarjena ni bila nobena novost, ker so uvedene enake upravno-tehnične uredbe tudi po vsej ostali Evropi. Nova državna uprava je bila postavljena na moderno bazo in stremi v splošnem po boljši ekspeditivnosti, intenzivnejši službi in povzdigi moralne in materialne kulture naroda.

Ob 10. dopoldne so bili uradniki predstavljeni banu in podbanu, nakar je bila slavnost zaključena.

Odstop Čičerina

BERLIN, 11. novembra. »Montag« poroča, da je vložil zunanji komisar Čičerin prošnjo za odstop, ki je utemeljuje s slabim zdravstvenim stanjem. Bivši vođa sovjetske zunanje politike ostane še precej časa v Wiesbadnu, nakar se vrne v Moskvo.

ložil priznanje sovjetske Rusije in obnovo diplomatskih odnošajev, konservativci so tudi tokrat skušali podreti stvar z gospodarskimi argumenti, vendar pa niso uspeli in predlog je bil sprejet, kakor smo že uvodoma omenili, z veliko večino.

Pomirjenje med Rusijo in Anglijo ni le ogromne gospodarske važnosti za obe ti državi, ampak pomeni velik korak k pomirjenju in normalizaciji svetovnega gospodarstva. Ne dvomimo, da bodo po vzgledu Anglije tudi mnoge druge države vkljub bridkim izkušnjam z boljševizmom vendarle pristale na nadovezanje diplomatskih in gospodarskih stikov z Rusijo, zlasti one, ki so navezane na eksport svojih kapitalov in produktov. Le ta način pa je tudi edino sposoben, da okraha rusko orožje boljševiške propagande v drugih državah.

Boljševiki nezadovoljni s Hendersonom

BERLIN, 11. novembra. Kakor se poroča iz Moskve, so v komaj zopet obnovljenih odnošajih med Moskvo in Londonom nastala nova nesoglasja. Moskovski krogi zatrjujejo, da je prišlo do njih radi Hendersonovega govora v spodnji zbornici, ki je izjavil, da se je sovjetska vlada že vnaprej zavezala, da bo sprejela angleško stališče v vprašanju komunistične propagande. V nasprotju s tem pa naglašajo moskovski krogi, da na ruski strani o kakem jamstvu glede propagandnega vprašanja ni bilo niti govora. Sovjetska vlada si je nasprotno v tem vprašanju obdržala popolnoma svobodne roke. Moskovsko časopisje očita Hendersonu, da hoče ribariti v kalnem in zavijati dejstva.

Ženska volilna pravica na Grškem

ATENE, 11. novembra. Vlada je objavila naredbo, po kateri imajo sedaj naprej tudi ženske v starosti nad 21 let aktivno volilno pravico pri občinskih volitvah.

32 mrtvih, 10 ranjenih

BRUSELJ, 11. novembra. Vlak električne cestne železnice, obstoječ iz 21 vozov, polnih udeležencev z neke nogometne tekme, je skočil s tira. Trije prvi vozovi so se popolnoma razbili, četrtega pa so ostali vagoni zmečkali. Izpod razvalin so potegnili 32 mrtvih in 10 težko ranjenih. Do nesreče je prišlo samo zato, ker je vlak prehitro vozil.

Včerajšnji koncert koroških pevcev

je zopet pokazal, kako pametno so ravnali tisti, ki so se nabavili vstopnice že v predprodaji, kjer je dovolj časa in prilike, da si vsak izbere prostor po mili volji, dočim je bil na večerni blagajni tako silen naval, da mnogo posetnikov ni dobilo več sedežev. Ker vlada za koncert graškega opernega orkestra v nedeljo, dne 17. t. m. še mnogo večje zanimanje, priporočamo vsakomur, ki hoče dobiti prostor, da si takoj nabavi vstopnice, ki so v predprodaji od danes naprej.

Tatvine.

V soboto je neznan tat koles ukradel izpred neke gostilne na Aleksandrovi cesti pekovskemu pomočniku Nikoli Jevniški 1200 Din vredno dvokolo, znamke »Neger« in izginil brez sledu. — Delavcu Izidorju Jankoviču pa je neznan uzmovič izmaknil v Koserjevi ulici že obnošen suknjič vreden 50 Din.

Policijska kronika.

Od nedelje na ponedeljek sta bili aretirani le dve osebi: Jožef D. radi poškodbe tuje lastnine in Josip T. radi razgrajanja. — Ovaden je bil tudi delavec Martin Z., ker je v Smetanovi ulici v neki gostilni med razgrajanjem udaril s pestjo po oknu in razbil šipo. Drobci stekla so mu razrezali roko in je moral na rešilnem oddelku iskati pomoči. — 24letni potepuh Rudolf Delobst iz Slovenjgradca je včeraj kosil v Ljudski kuhinji. Med srebanjem juhe ga je neki tvariš zafrakaval, radi česar se je Rudolf tako razburil, da je zgrabil krožnik in ga vrgel v izživača. Mastna vsebina pa je pljusnila po dijačku, ki je sedel pri sosednji mizi in mu onesnažila obleko. Kemično čiščenje je stalo Rudolfa 70 Din.

Dvanajsto obletnico

boljševiške revolucije v Rusiji so proslavljali boljševiki v Rusiji sami na zelo slovesen način, ponekod pa — v Rumuniji, na Bolgarskem in Češkem — so njihovi eksponenti z demonstracijami, ki so krvavo končale, skušali zopet zanetiti požar »svetovne revolucije«. Istočasno pa se je zgodilo nekaj, kar pomeni znaten uspeh boljševiške Rusije v mednarodnem političnem življenju, pa tudi znaten korak naprej v pomirjenju narodov med seboj: angleška spodnja zbornica je po zelo ostri debati s 324 proti 199 glasovom sprejela predlog delavske vlade, da se obnove diplomatski odnošaji z Rusijo. Kaj pomeni pomirjenje dveh poleg Kitajske največjih svetovnih držav, ni treba še podrobno razlagati.

Pomislimo moramo predvsem, da ste obe velesili že od nekdanj konkurentki v Aziji, v Evropi pa ste se tudi sporazumeli, če ste imeli skupnega sovražnika: Napoleona, cesarsko Nemčijo. Po vojni si je Anglija oddahnila, zakaj boljševizem je gromel proti cerskemu in proti vsem drugim imperijalizmom, Angliji se ni bilo treba več bati carja ob Bosporu. Zato se povojna aristokratska Anglija tudi ni udeleževala protiboljševiške kampanje, daši tudi ni hotela stopiti z novim režimom v Rusiji v tesnejše stike. Pač pa niso Britanci odklanjali zvez z Rusijo v trgovskem pogledu, ruski rubelj jim je bil vedno dobrodošel. Ruski odpor proti priznanju carističnih dolgov pa je tvoril glavno oviro za nadovezanje tesnejših stikov. L. 1922 je boljševiška Rusija celo sklenila posebno pogodbo s premagano Nemčijo. Razne evropske konference so ostale brez uspehov. Le Mussolini je napravil izjemo in je iz revolucijskega principa priznal sovjetski režim.

Ko je pred leti v Angliji Macdonald prvič prišel na vlado, je obnovil z Rusijo stike, proglasivši boljševiški režim za notranjo rusko zadevo. Obnovljeni so bili diplomatski stiki, ko pa so se pojavila razna gospodarska in finančna vprašanja, so angleški konservativci uprizarili generalni naskok, prišli so na dan z znanim pismom Zinovjeva in z odkritji o boljševiški podzemski agitaciji v Angliji. In izpodnesli so Macdonaldu tla. Nasprotstvo med Moskvo in Londonom je bilo od takrat pa do zadnjega časa naravnost besno, in ni bilo skoro kraja na svetu, kjer bi ta dva sveta ne trčila drug ob drugega. Moskva je postoterala svojo revolucijsko propagando povsod, kamor je segal britanski vpliv: na Kitajskem je podprla akcijo nacional. čet, ki je bila v prvi vrsti naperjena proti Angležem; v Indiji, v kolonijah, v sami Angliji, povsod je razpredla Moskva svoje mreže, bunila je angleške rudarje, delovala z agenturami tretje internacionale in s trgovsko družbo Arcos v Londonu itd. Anglija je končno pretrgala diplomatske stike, in svet je cele mesece živel v strahu pred novo strašno vojno katastrofo. Sovjetska politika je stala dolgo časa pod vplivom vojne psihoze in protibritanskega razpoloženja: radikalno se je izvajal v Rusiji boj kot angleškega blaga. Anglija je izgubila ves svoj trg v Rusiji, Rusija pa na

Gospodarske osnove naše bivše oblasti

DVOJE TEMELJITO LOČENIH PO DROČIJ. — OSNOVE V SREDIŠČU TER V VZHODNI IN ZAPADNI POLOVICI. — NALOGA NOVEGA SREDIŠČA LJUBLJANE.

V borbi za mariborsko samoupravno oblast se je svoječasno najbolj naglašalo, da je ves njen teritorij nerazdeljiva gospodarska enota, s svojimi lastnimi in posebnimi življenjskimi pogoji. To zatrjevanje je bilo morebiti malo pretirano, kajti naše severno ozemlje je mnogo prej geografska in zgodovinsko-politična kakor pa gospodarska enota. Po svojem osnovnem gospodarskem značaju se bivša mariborska oblast strogo loči v dva dela: v vzhodnega in v zapadnega. V vzhodni polovici, ki jo od zapadne deli železniška proga št. IIj—Maribor—Pragersko—Celje—Laško, prevladuje poljedelstvo s sadjarstvom in vinogradništvom, v zapadni pa so glavne pridobitne panoge prebivalstva gozdarstvo, lesna industrija in trgovina; industrija ter deloma še živinoreja. Izjemo tvori tu samo spodnja Savinjska dolina s severnim ter deloma tudi južnim obrobim gričevjem. Posebno, nekako združevalno ozemlje tvori gori omenjena linija št. IIj—Laško. V bližini št. IIja je ob Muri že industrija, ki spreminja čisti poljedeljski značaj ozemlja, glavni industrijski center pa je tu Maribor, ki je za zapadno polovico, za Dravsko in Mežiško dolino s Kozjakom in Pohorjem izhodišče lesne in druge trgovine ter industrije, za vzhodni del, Slovenske gorice, Ptujsko in Dravsko polje pa poljedelstva, t. j. trgovine z vinom, sadjem in poljskimi pridelki. Industri-

Grajski kino v sredo 13. nov.

ja pa je razvita tudi dalje proti jugu na vsem tem združevalnem ozemlju. Središča lesne in druge industrije so tu: Hoče, Fram, Pragersko, Slovenska Bistrica, Poljčane, Loče, Konjice, Sv. Jurij, Štore in Celje z okolico. Ker je značaj Celja isti kakor značaj Maribora, vrši isto združevalno nalogo: središče je industrije, izhodišče industrije v Savinjski in Šaleški dolini ter lesne trgovine, obenem pa tudi poljskih pridelkov, sadja in vina na obeh straneh.

Vzhodna polovica ima le prav malo industrije. Večje industrijsko središče je tu samo Ptuj, manjše industrije pa so še v Rogatcu, Majšperku, Ormožu, Središču, Ljutomeru, Gornji Radgoni, Murski Soboti in Dolnji Lendavi. Prav tako tu tudi ni gozdov, ki bi mogli služiti za osnovo pomembnejši lesni industriji in trgovini. Kar se le-

sa pridobi, se porabi skoraj izključno doma. Izjemo tvorijo tu samo gozdovi v severozapadnem delu Prekmurja ter na Boču in Donački gori. Ravenško Prekmurje, Mursko polje, Ptujsko polje in Dravsko polje daje samo poljske pridelke, Slovenske gorice, Haloze in kraji ob Sotli pa pridelujejo poleg tega tudi še sadje in vino. Velika panoga gospodarstva pa je na ravnih tudi živinoreja in konjereja. Industrijskega proletarijata vzhodna polovica torej nima, zato pa je kmečki proletarijat zastopan tako številno kakor nikjer drugje na slovenski zemlji. Največji in najbolj zanemarjeni konfingent tvorijo viničarji, za njimi pa prihajajo po številu in položaju prekmurski poljski delavci.

Zapadna polovica je popolno nasprotje vzhodne. Poljedelstvo je razvito samo v Dravinjski dolini, Savinjski dolini, posebno spodnji in v njenem obrobem ozemlju. Vse ostalo je gozdno in industrijsko ozemlje. V Dravski dolini je osnova gospodarstva gozd z lesno industrijo in trgovino, ostalo izpopolnjuje druga industrija. V Mežiški dolini je glavna panoga rudarstvo z industrijo, a važna industrijska središča so tudi Slovenjgradec, Velenje, Šoštanj, Nazarje, Polzele, Sv. Pavel pri Preboldu, Žalec z Grižami in Zabukovico, Vitanje, Žreče in Konjice. Vsi ostali kraji tega ozemlja živijo izključno ali skoraj izključno od gozdov, male lesne industrije in trgovine. Ponekod je, kakor v gornji Savinjski dolini, razvita tudi živinoreja, sadjarstvo in vinogradništvo je pa pomembno samo v okolici Konjic in na severnem pobočju spodnjega dela Savinjske doline. V sami

Razkolnikov (Zločin in kazen)

Savinjski dolini pa je glavna osnova narodnega gospodarstva hmeljarstvo. Poljedelskega proletarijata tu skoraj ni, pač pa je zelo močan industrijski, posebno v Dravski in Mežiški dolini ter v nekaterih drugih industrijskih središčih, kakor v Slovenjgradcu, Velenju, Šoštanju, št. Pavlu, Zabukovici i. t. d.

Take so torej gospodarske in ž njimi v zvezi tudi socialne osnove bivše naše mariborske oblasti, in po njih bo morala usmerjati svojo gospodarsko in socialno politiko tudi Ljubljana kot nova skupna samoupravna metropola dravske banovine.

Mariborski in dnevni drobiž

Sprejem koroških bratov peucev v Mariboru

se je razvil včeraj dopoldne v lepo manifestacijo pobratimstva našega občinstva. Naravnost nepričakovano lepa udeležba pri sprejemu je bila pač najboljši dokaz, da se narodno naše občinstvo živo zanima za usodo koroških rojakov onstran Karavank in da budno zasleduje vsak njihov korak za obstoj in kulturni napredek. Prostrani peron glavnega kolodvora je bil že dolgo pred prihodom vlaka nabito poln občinstva. Ko je zavozil končno vlak na postajo, je zasvirala godba »Drave«, narod pa je priredil koroškimi pevcem, ki so prinesli s turneje po Sloveniji s seboj krasne vence, navdušene ovacije. Simpatični koroški kmečki gospodarji in mladeniči so bili očitno presrečeni in globoko ganjeni nad izrazi toplih simpatij, ki so jih bili deležni pri svojem prihodu. Po kratkem pozdravnem nagovoru g. Josipa Mohorka imenom slovenskih narodnih in kulturnih društev je Glasbena Matica zapela »Domovina, mili kraj«, nakar se je razvil sprevod skozi mesto z godbo na čelu do Mariborskega dvora. Večerni koncert naših koroških bratov v veliki uniojski dvorani je bil nabito poln, kakor malo kdaj in so se morali mnogi celo vrniti. Korošci so želi za svoje krasno prednašanje koroških pesmi naravnost freaetiden aplavz in so bili ponovno deležni burnih ovacij.

Po koncertu se je vršil v dvorani Združne gospodarske banke družabni večer, ki so se ga razen gostov udeležili zastopniki oblasti in pevska društva korporativno. Navzoč je bil tudi okrožni inšpektor g. dr. Schaubach. V imenu pripravljalnega odbora je goste pozdravil predsednik Koroškega kluba g. Hochmüller, ki je v kratkih besedah orisal veselje in navdušenje Mariborčanov ob prihodu bratov Korošcev ter se jim zahvalil za krasen večer, ki so ga nudili občinstvu s svojo narodno pesmijo. Za Prosvetno zvezo je govoril g. dr. Hohnjec, ki so ga gostje živahno aklamirali. Navdušenje pa je priklopelo do vrhunca, ko je v imenu odsotnega generala Maistra iz-

Ruski zbor (Balalajke)

pregovorila njegova gospa soproga. Za mariborske pevske zборе je govoril še g. Janko Arnuš. Vsem govornikom se je pristrčno zahvalil koroški rojak g. Osojski. Pevci Glasbene Matice in Jadrana so s štajersko in primorsko pesmijo izmenoma zabavali goste, ki niso mogli prehvaliti tako bratskega sprejema v Mariboru. Obljubili so, da bodo poročali doma o svojih utisih po Jugoslaviji in svojim bratom potrdili, da žive preko meje še Slovenci-Jugoslavlani, ki jih niso in jih nikdar ne bodo pozabili.

filmen.

V mariborski stolnici se je poročil včeraj dopoldne g. Jože Menhart, trgovec v Topolšiči, iz znane slovenske narodne rodbine, z gospico Bojko Lukman, hčerko šolskega upravitelja osnovne šole na Ruški cesti v Mariboru, g. Ivana Lukmana. Vrli narodni dvojici obilo sreče na poti v novo življenje!

Smrtna kosa.

V Studencih je umrl 34letni strojevođa Ignacij Kolarič. Zapušča vdovo in dva nepreskrbljena otroka. Pogreb se bo vršil danes, ob 4. pop. na pokopališče v Studencih. Pokoj blagi duši, žalujočim naše sožalje!

Akrobacije na Teznu.

Včeraj popoldne je priredil češki akrobati Kellner na Teznu nekoliko akrobatskih atrakcij na letalu Raab-Katzensteinovih tvornic. Z osebno reklamo v dopoldanskih urah je privabil na letališče mnogo občinstva, ki ga je občudovalo, ko je med poletom stal na krilih na rokah in na glavi ter telovadil na trapezu. V pojasnilo nekaterim posetnikom pripominjamo, da akrobacije ni priredil mariborski Aero-klub, temveč da je vse produkcije smatrati za privatno prireditel.

† Dr. Bogomir Skaza.

V Rušah je včeraj zadela kap znanega uglednega zdravnika dr. Bogomira Skaza. Umrl je nočjo po noči. Rojen l. 1873 v Šmarju iz ugledne rodbine Skazov, je študiral univerzo v Gradcu in tam tudi promoviral. Naselil se je najprej kot okrožni zdravnik v Planini pri Sevnici, kjer se je tudi narodno udeleževal. L. 1912 se je preselil v Ruše in prevzel po nepozabnem dr. Gorišku posle zdravnika pri bolniški blagajni in kot železniški zdravnik, katero službo je vestno vršil do zadnjega hipa. Bil je dober zdravnik, od javnega dela ga je zadrževalo njegovo dolgotrajno bolehanje. Bil je tudi glasbenik in zlasti izvrsten umetnik na glasovirju. Priredil je koncerte skupno z rajnim glasovitim vijolinistom Benom Serajnikom. Ponovno je tudi povabil razne glasbene umetnike na koncerte v Ruše, med drugimi trikrat Zikovce. Rad je podpiral razna domača kulturna društva, Brašno društvo, Sokola itd. Kot človek je bil blagega srca in zvest prijatelj. Bodi mu ohranjen med nami dober spomin!

Poroka.

Poročila sta se včeraj v Ljubljani gdčna Irma Komavlijeva, bivša učiteljica, sestra odvetnika g. dr. Komavlija, in g. inž. Pero Oman, oba iz Maribora; v Mariboru pa sta se poročila gdčna Vela Ozvatičeva, uradnica, in g. Periša Perišič, konceptni uradnik ministrstva financ pri glavni carinarnici v Mariboru. Obe mladim parom vse najboljšo!

Sv. Martin.

Martini, Tineži in Davorini praznujejo danes svoj god. Martin-škof goduje danes, Martin-papež pa jutri. Sv. Martin je važen mejnik v našem kmetijstvu. Z njegovim godom se vinski pridelek imenuje že vino in ne več mošt. Pa vremenski pregovori žele: Solnce na dan svet'ga Martina, obeta se nam huda zima. — Svet' Martin rad hodi leč' za toplo peč. — Če na Martinovo je nebo oblačno, se lepa zima nam obeta; če pa Martin jasen kaže nam obraz, bo pritisnil strogi mraz. — Megla svet'ga Martina, obeta se blaga zima —

Zadnja pot ravnatelja Krašovca.

Včeraj so položili nepričakovano preminulega bivšega pisarniškega ravnatelja mariborskega okrožnega sodišča, g. Josipa Krašovca, k večnemu počitku. Na njegovi zadnji poti so ga spremlili številni rojaki iz neodrešenega Primorja, predsednik okrožnega sodišča g. dr. Žiher,

Lebedev (Solopecvec)

prvi državni pravdnik g. dr. Jančič, sodniki in pisarniško osebje okrožnega in okrajnega sodišča, bivši predsednik okrožnega sodišča g. dr. Toplak, predsedstvo podružnice Jugoslovanske Matice ter številni znanci. Osebje okrožnega in okrajnega sodišča ter Jugoslovanska Matica sta položila na krsto krasne vence. Ob odprtem grobu je izpregovoril agilenemu narodnemu delavcu v zadnje slovo predsednik podružnice Jugoslovanske Matice v Mariboru, ravnatelj Stanko Detela, naglašujoč njegovo neomajno vero v bodočnost našega naroda, veliko ljubezen do neodrešene goriške rodne grude ter požrtvovalno narodno-obrambno delovanje. Slava pokojniku in pokoj njegovi duši!

Raab-Katzensteinovo letalo v Slovenjgradcu.

V soboto je letalo Pelikan, last inž. Knopfa, imelo med poletom defekt in je bilo prisiljeno pristati v Slovenjgradcu. Defekt je lažjega značaja in bo avijon kmalu toliko repariran, da bo lahko poletel nazaj v Maribor.

Grajski kino

predvaja od srede dalje ruski velefilm »Razkolnikov« po znamenitem romanu Dostojevskega »Zločin in kazen«. Ta film spremlja prvovrstni ruski zbor iz Zagreba s petjem in balalajkami. V zboru se nahaja ruski pevec g. Mihajlo Lebedev, dobro znan tenorist in solopecvec, ter svetovno znan virtuoz na kitari. Ker bo gotovo velik naval na blagajno, se priporoča, da si vsakdo nabavi vstopnice v predprodaji dnevno od 5. pop. v nedeljo pa od 1. ure dalje.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Torek, 12. novembra ob 20. uri »Piskrovez« ab. A. Kuponi.

Sreda, 13. novembra. Zaprto.

Četrtek, 14. novembra ob 20. uri »Morala gospe Dulske« ab. C. Kuponi.

Petek, 15. novembra. Zaprto.

Sobota, 16. novembra ob 20. uri »Amerikanski koncert Pavle Lovšetove«.

Celjsko gledališče.

Sreda, 13. novembra ob 20. uri »Morala gospe Dulske«. Gostovanje Mariborčanov.

Ptujsko gledališče.

Petek, 15. novembra ob 20. uri »Piskrovez«. Gostovanje Mariborčanov.

Amerikanski koncert gospe Pavle Lovšetove v mariborskem gledališču. V soboto, 16. t. m. bo koncert slovite operne pevke in bivše odlične članice ljubljanske opere ge. Pavle Lovšetove. Nastopila bo z nad vse zanimivim sporedom, ki ga je pela lani na svoji amerikanski turneji in ki je ž njim žela povsod burno priznanje.

Koncert Brandl-tria.

V soboto zvečer je po obisku Ptujja in Celja nastopil novi Brandl-trio v tukajšnjem Narodnem gledališču. Dasi ravno si je izbral težak program: Beethoven:

Trio B-dur. Op. 97; Händel: Sonata G-mol za čelo in klavir; Brahms: Sonata D-mol. Op. 108 za vijolino in klavir ter Smetana: Trio G-mol. Op. 15, ga je izvedel s tehnično bravuro in umetniško ambicijo, kakor po pičem trimesečnem skupnem igranju ne bi bili pričakovali. Umetniško resnost in tehnično dovršenost ge. Fanike Brandlove poznamo že od prej, občutili pa smo, da se je od zadnjega do sobotnega nastopa le še bolj poglobila v umetniško bistvo igranja. Nepričakovano pa sta presenetili čelistka gdč. Hilda Folgerjeva in pianistka gdč. Herta Reissova. S svojo čuvstveno globoko interpretacijo Händlove sonate si je gdč. Folgerjeva osvojila simpatije in priznanja vsega občinstva, ki jo je ponovno poklicalo na oder in je morala zaključek tudi ponoviti. Prav tako pa se je izvrstno in častno predstavila gdč. Reissova kot pianistka. Soigra tria, kakor tudi duetov je stavila nanjo velike zahteve, ki jih more zmagati samo čuvstvena in tehnično dovršena igralka, a gdč. Reissova jih je zmagala. Po tem nastopu in programu je triu zasiguran uspeh tudi v širšem svetu. Najboljše, najgloblje in najbolj ubrano je podal trio pač Smetanove skladbe, polne iskrenega slovanskega čuvstva. Občinstva je bilo precej, le lože niso bile zasedene tako kakor bi bilo pričakovati.

Naše izseljevanje v luči statistike

IZSELJEVANJE NEKDAJ IN SEDAJ. — ŠTEVILO IZSELJENIH SLOVENCEV V ZADNJIH DESETLETJIH. — KOLIKO IZGUBIMO Z IZSELJEVANJEM. — POSLEDICE.

Dan za dnem čitamo v časopisu poročila o izseljevanju naših ljudi in tudi poročila o usodi izseljencev, malokedaj pa se globlje zamislimo v ta najbolj pereči in usodni problem našega naroda. Zdi se nam zaradi tega potrebno, da predočimo naši javnosti vsaj nekatere glavne statistične podatke o našem izseljevanju, ki v novjšem času ne le ne pojema, tem več stalno napreduje. Obenem pa hočemo pokazati na posledice, ki jih izseljevanje rodi z ozirom na število prebivalstva naše zemlje.

Izseljevanje našega ljudstva je že staro in so se posamezniki odpravili v svet »s trebuhom za kruhom«, kakor pravi pregovor, tudi že v prejšnjih stoletjih, toda pravo in sistematično odtekanje z domače grude se je pričelo šele v sredini prejšnjega stoletja in je krog leta 1870. narastlo že na približno 2000 oseb na leto. V desetletju 1870—1880 se je samo iz bivše vojvodine Kranjske izselilo že 13.907 ljudi, a v naslednjih desetletjih je še stalno naraščalo, tako, da je znašalo ob zaključku 1890. leta 20.682, ob zaključku 1900. leta 32.498 in ob zaključku 1910. leta 33.963 oseb. V razdobju 40 let se je tedaj izselilo sarm iz Kranjske 101.050 ljudi. Ker je slovenski del Štajerske bil približno enak bivši Kranjski in ker so bile tu razmere skoraj enake, lahko računamo, da je bil odtok izseljencev vsaj približno isti, gotovo pa ne manjši kakor 100.000 oseb. Skupno z ostalo slovensko zemljo, Koroško, Prekmurjem in Primorjem smo na izseljencih v teh 40 letih izgubili tedaj krog 300 tisoč ljudi, torej ves naravni prirastek in je zafo popolnoma razumljivo, da število našega naroda, če prirastamo k temu še one, ki so se potujčili doma, ni popolnoma nič narastlo, ampak je ostalo skoraj isto.

Računajoč po sedanjem stanju izseljevanja iz svobodne Slovenije, znaša odtok v enem desetletju približno 50.000 oseb, v 50 letih bi znašal 250 tisoč, v 100 letih pa 500.000, tedaj pol milijona! Ako pa k temu številu prištejemo še izseljence iz ostalih slovenskih pokrajin izven Jugoslavije, posebno iz italijanskih provinc, kjer zavzema izseljevanje v poslednjih letih naravnost katastrofalen obseg, moremo, mirno trditi, da zapusti v

vsakem desetletju svojo rodno zemljo najmanj 75.000 Slovencev. Ako bi šel razvoj izseljevanja v bodoče v isto smer, odnosno ako bi ostal isti kakor sedaj, bi izgubili do leta 2020. nič manj nego 750.000 ljudi, torej približno 75% sedanjega števila Slovencev v Jugoslaviji.

Posledice tega izseljevanja, skoraj vsega naravnega prirastka pa so trojne: 1. da pada v nekaterih krajih število prebivalstva; 2. da v drugih ostaja vedno enako ali se pa le neznatno množi in 3. da izgublja zaradi tega naš narod svoje najboljše delovne moči. Tako je v treh večjih slovenskih mestih, Ljubljani, Mariboru in Celju, narastlo prebivalstvo v teku 40 let do leta 1921. le od 49.305 na 91.701, a v 17 okrajih, o katerih imamo natančne podatke, le od 779.676 na 828.529. Celokupni napredek teh mest in okrajev je znašal tedaj le 60.000 duš, dočim so nekateri okraji de facto nazadovali. Tako je črnomeljski okraj na Dolenjskem, imel leta 1880. še 29.888 prebivalcev, a leta 1921. le 23.529, okraj Kranj je imel leta 1880. še 52.294, a leta 1921. le 50.602 prebivalca; nazadovali pa so tudi okraji: Kamnik, Kočevje in Novo mesto, dočim so se okraji: Ptuj, Slovenjgradec, Brežice, Krško, Litija itd. pomnožili le za prav neznatno število. Ptujski okraj je n. pr. napredoval v teh 40 letih le za 25 oseb, slovenjgraški le za 487, a znatno večji prebitek zaznamujejo samo trije okraji, t. j. ljubljanski (okolica), mariborski (oba sreza brez mesta) in ljutomerski. Prvi je napredoval za 12.521, drugi za 11.582 in tretji za 7.132 prebivalcev. Prva dva sta napredovala pač zaradi razvoja Ljubljane in Maribora, tretji pa zaradi ugodnejšega gospodarskega položaja Ljutomerskih gor in Murskega polja. Z izseljenci pa izgubi naš narod, kot smo že dejali, svoje najboljše delovne moči, in to naravno zaradi tega, ker se izseljujejo navadno le ljudje od 20—30 in od 30—40 leta, tedaj v najboljših letih in najbolj zdravi in krepki.

Ta statistika kaže pač že sama po sebi, da rede naše matere otroke v velikem delu za tujino, a o ostalih problemih izseljevanja bomo o priliki še posebej spregovorili.

Ivan Albrecht: Odsevi

Pred nekoliko dnevi je izšla v komisij-ski založbi Zvezne tiskarne v Celju nova knjiga pesmi, Ivana Albrehta »Odsevi«. Pesnik sam jo je ob priliki označil za nekaj pregled svojega dvajsetletnega pesniškega delovanja. (Prva njegova pesem je bila namreč objavljena l. 1909. v »Angelčku« pod psevdonimom Ivan Gregorjev). Spričo tega knjiga nima značaja notranje-enotnega dela, a odraža (razen poglavja »1914—1918« morda) vendar hotenje, ki ga je pesnik izrazil z verzi:

»V globine, ki jih ne poznam,
drvi moj duh

Z vprašanjem vednim: kam?
In kakor se zdi, je svojemu duhu pot in
smer našel, kajti v »Epilogu« pravi:

in zdaj sem miren, srečen, prost . . .

le mir vsevedne večnosti
objema s plaščem svoje me neskončnosti.

Razen uvodne pesmi (brez naslova, kakor so sploh razvrščene tudi vse ostale pesmi in Epilog, obsega zbirka že omenjeno poglavje »1914—1918«, ki ima razen krepke še neobjavljene pesmi o sveti Šembilji več takih pesmi, katere med vojno niso mogle iziti; dalje cikle »Mimogrede«, »Dva lista«, »Križev pot«, in »Vagabundova pratika«. Celotna zbirka na čitatelja morda res ne učinkuje tako neposredno kakor je bil to slučaj pri

Albrehtovih prejšnjih zbirkah »Slutnje« in »Prisluškovanje«. Razlog je nekaj pač v tem, ker so nam v novi zbirki očiti odsevi 20 let, nekaj pa v pesnikovem iskaniu, da odgoneti smisel življenja in uganke po njega koncu: »Odmakni zapah!« Naravno je, da v teh okolnostih sledi pesniku bolj le hladni razum, a čuvstveno da se ogrejemo manj. Vendar se pri večjih pesmih zgame čitatelju tudi srce; najtoplejše so one na straneh 29.—32. ter 53. in 54. Zanimiva sta tudi »Dva lista« in več krepkih pesmi imata i poglavji »Križev pot« (n. pr. III. postaja) ter »Vagabundova pratika« (n. pr. ona na str. 47).

Pa bo prišla morda zopet naša oficijelna literarna kritika, bodisi v »Ljubljanskem Zvonu«, bodisi v »Domu in svetu«, bodisi v »Križu« in bo odpravila tudi Ivana Albrehta ter njegove »Odseve«, kakor je odpravila Glaserja s »Časomkovačem«. Toda ko ne bo več Josipa Vidmarja, M. Avsenaka in drugih »kritikov«, bodeta še vedno J. Glaser in Iv. Albrecht. Zato naj bodo »Odsevi« priporočeni ne le vsem, »ki poznajo literarno zgodovino in zgodovino pokretov« (tako namreč odpravlja »Križ« Glaserja!), ampak tudi celi generaciji, (ki ji namreč pripada Glaser — tudi to odpravlja »Križ« — in) ki »še živi in celo močno živi«!

Ne bo še treba utihnuti, vsaj ne pred »Križem« in drugimi, na katere je mislil epigramatik Dizma, ko je napisal »Ali še nisi z njim v Unionski kleti sedel?« A med tistimi, ki ne posedajo v Unionski kleti, je tudi Iv. Albrecht! M. Kovačič.

Trije porazi

USPELA REVANŽA CELOVCA. — PRVAK SLOVENIJE ZMAGAL NAD RAPIDOM. — TEŽAK PORAZ ŽELEZNI ČARJEV.

Celovec — Maribor 4:3 (2:1)

Včeraj je gostovala v Mariboru reprezentanca Celovca proti reprezentanci Maribora, ki jo je tokrat radi odsotnosti obeh klubov, ki prihajata pri sestavi mariborskega mestnega teama v poštev, zastopalo oslabljeno moštvo »Maribora«. Kljub trem rezervam je izvojevalo proti odličnim gostom dokaj časten rezultat. Napad domačinov je bil zelo dobro razporejen in ofenzivnost krilske vrste toliko, da bi si bili prav lahko zagotovili vsaj neodločen rezultat. Po kvalitetah igre bi tudi obraten rezultat ne bil krivičen, toda zgodilo se je, česar domačinom ne moremo odpušiti. Ko je bil izid tekme še docela dvomljiv, je prišlo na igrišču do razračunavanja med igralci, kar je po upravičenih odločitvah sodnika zvišalo gostom rezultat na 4:1 in gostom zagotovilo sigurno zmago. Tekma je postala ostra in neinteresantna. Kljub izključitvi enega igralca so Mariborčani z vso vmeno zastavili vse sposobnosti in od časa do časa naravnost oblegali vrata protivnikov, ki so imeli najboljše moči v ožji obrambi. Veliki požrtvovalnosti je pripisati, da je »Maribor« v zadnjih minutah, ko je igra postala zopet zanimiva, uspelo doseči še dva gola, poslednja šansa za izenačenje je po Hreščaku ostala neizkoriščena.

Poraz je zakrivila obramba. Krilci so se udeleževali preveč ofenzivno, branilca pa sta imela slab dan, dočim je bil Koren II v golem sijaju, čeprav gre prvi gol na njegov račun, kajti visoko žogo je imel že v rokah. Branil je tudi enajstmetrovko, a mu je ostra žoga padla iz rok. Šele ponovljeni strel iz neposredne bližine je našel mrežo, ko je vratar še ležal na tleh.

Gostje se odlikujejo po hitri igri, odločnem startu in preišljenim prenašanjem žoge. Od spomladi so v mnogem napredovali, kar je pripisati predvsem dobremu trenerju.

Sodil je g. dr. Planinšek zelo dobro. Bil je strog in objektiven kakor običajno.

ILIRIJA : RAPID 2:1 (0:1).

Prvak Slovenije, SK Ilirija, je po težkem boju izsilil zmago nad prvakom mariborske oblasti SK Rapidom, ki je bil docela enakovreden protivnik, dokler ni Pelko radi blesure zapustil igrišča in ga je nadomestil Doberlet. Šele tedaj je Ilirija prešla v rahlo premoč in po Kreču dosegla odločilni gol, dočim je prvi gol

zabil »Rapid« njegov bivši član Wenko. Potek tekme je bil živahen a ne prester. Sodnik Deržaj je zadovoljil oba protivnika.

Sportklub (Gradec) : SK Železničar 10:4 (5:1).

Tudi v revanžni tekmi so »Železničarji« podlegli v prav visokem razmerju, čeprav so nastopili v najmočnejši postavi. Odlično moštvo Sportkluba je v prvih 15 minutah štirikrat presenetilo mrežo šibkih gostov, ki so se sicer kasneje vživeli in preprečili katastrofo, ki je pretila. Glavna krivda na neuspehu zadene Hellaerja v golem, ki je tokrat popolnoma odpovedal. Najkoristnejši v moštvu je bil Bačnik, ki je zabil tri gole. Rezultat ni veren izraz moči nasprotnikov, kajti gostje so predvedli v polju dovolj smiselno igro in so šestokrat ogrozili nasprotnika. Zapustili so ugoden vtis.

Tekme v Ptuj.

V Ptuj so včeraj gostovali starini Ilirije proti ptujskim »gardistom« in jih premagali v razmerju 8:1. Rezervno moštvo »Rapida« pa je s prvim moštvo »Ptuja« igralo neodločno 3:3 (1:1).

Zagrebsko prvenstvo.

Gradjanski: Železničar 1:1, Sokol: Croatia 5:1, Hašk: Viktoria 9:1.

Ostale tekme.

Beograd: Jugoslavija - Grafičar 5:3, BSK - Busk 3:0.

Praga: Slavia - Bohemians 4:3, Sparta - Meteor 6:2.

Dunaj: Austria - Hakoah 3:0, Rapid - Wiena 0:0.

Budimpešta: Ferencvaros - Ujpest 3:0, 3 okraj - Boakai 0:0, Hungaria - Kispesti 1:1, Ofner 33 - Atla 0:0.

Medklubska in prvenstvena klubova dirka v Ptuj.

Pri včerajšnji medklubski dirki na 14 km dolgi progi Breg - Kungota - Breg je zmagal kot klubski prvak kluba »Zvonček« Simonič s »Peugeot«-om v času 28.05 minut; v medklubski dirki pa je bil rezultat sledeči: 1.) Štefan Rozman (»Perun«) s kolesom »Steyr« v 27 minutah; 2.) Franjo Štruel (»Perun«) s kolesom »Steyr« v 27.01 min.; 3.) Simonič (»Zvonček«) s kolesom »Peugeot« v 28.05 min.; 4.) Makso Šumenjak (»Zvonček«) s kolesom »Peugeot« v 28.30 min.; 5.) Joško Ramšak (»Zvonček«) s kolesom »Peugeot« v 31.06 min. Radi skrajno slabega terena na dirkalni progi Breg - Kungota - Breg je časovni efekt vreden vsega priznanja.

Sokolstvo

Desetletnica Sokola v Slovenjgradcu.

Lepo slavnost pripravlja Sokolsko društvo: otvoritev dvorane z odrom v novem Sokolskem domu in proslavo desetletnice. Na slavnostni akademiji bo nastopila poleg domačih tudi vzorna vrsta mariborskega Sokola s tremi točkami. Akademija, veličastna, nova zgradba Sokolskega doma in zvoki mariborske »Drave« bodo gotovo privabili v nedeljo, 17. t. m. v Slovenjgradec mnogo posetnikov. Odbor je poskrbel za prevoz skupin proti Celju in Mariboru z improviziranim avtobusom, železniška uprava pa je dovolila 50% popust na železnicah (G. D. Br. 82560-29 z dne 7. 11. 1929). Vozni listek odhodne postaje je veljaven za povratek. Začetek ob 16. uri. Bratje, sestre in prijatelji, pridite si ogledat naš ponos, našo trdnjavo, naš Sokolski dom, ki dela z monumentalno zunanostjo in praktično notranjo ureditvijo čast projektantu g. arhitektu Ledlu, društvu in mestu, ki je pridobilo z njim znamenitost, vredno, da si jo vsakdo ogleda.

V hotelu.

Gospa: »Tone, čemu mučiš tako utrujenega postrežčka. Naj odloži prtljago.«

Gospod: »Koliko ste zaslužili, prosim?«

Postrežček: Gospod soprog, od včeraj so dali 10 dinarjev

Če človek zaspi v kinu . . .

V nekem kinematografu v Parizu se je odigral te dni nenavaden prizor. Mlad trgovski potnik je sedel poleg elegantne dame, ki je prišla s svojim možem. Ali je bil slab film, ali pa je bil potnik utrujen, kmalu je namreč zaspal in položil glavo na prsa svoje sosede. Ona ga je sunila, potnik se je za trenutek zbudil, nato pa zopet zaspal in se vnovič nagnil na sosedo. To je moža dame silno razburilo. Smatral je, da je prišel sedaj trenutek, ko mora stopiti v akcijo. Prisilil je namreč zaspanemu trgovskemu potniku tako zaušnico, da so ga morali skoro nezavestnega prepeljati v bolnico. Ljubosumni mož se bo moral seveda zagovarjati radi svojega nasilja še pred sodiščem, trgovski potnik pa v bodoče gotovo ne bo hodil več spat v kino, pa naj bodo tamkaj še tako dolgočasni filmi.

33.695 milijonarjev

je bilo l. 1927 v Zedinjenih državah, kakor je razvidno iz statistike finančnega ministrstva. Ta pregled je posebno zanimiv vsekakor ravno sedaj, ko je vsa ameriška javnost še vedno pod vtisom velikega borznega poloma v New Yorku. Za milijonarje se smatra one, ki so naznanili letni dohodek 50—100.000 dolarjev. Njih število je narastlo v enem letu za 3593. Po borznem polomu, ki je znanomoval milijardne izgube, pa so se seveda te številke sedaj znatno izpremenile in je število milijonarjev gotovo precej več.

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodovinski roman iz starh Benetk 314

Samo eden človek se je našel, ki se je usmilil vaše osamljenosti, vaše telesne in duševne revščine, ter vas, ko vas je spoznal kot človeka z razumom in voljo, pripustil k svoji mizi ter vas spravil nazadnje na pot do sreče. Kako pa ste mu vi vrnili to dobroto? Dali ste oslepiti njegovega očeta, umorili ste njegovo mater, njega — mene — pa ste obsodili na smrt v podzemeljski temnici.

Bembo se je strašno zagrohotal.

»Sovražil sem te,« je zarenčal nad njim, sovražil sem te bolj nego vse na svetu, bolj kakor vse, ki so me zaničevali in te sovražim še zdaj z vsemi svojimi močmi.«

»Naj bo. Enkrat sem vas že prijel in zaprl v tej jami. Mislil sem, da se boste v samotni skesali za zlo, ki ste ga storili, in da pride dan, ko vam bom mogel odpustiti. Ko pa ste prišli na svobodo, ste vredno nadaljevali vrsto svojih zločinov s tem, da ste umorili mlado dekle. Kaj vam je storila?«

Bembo je stisnil pesti in zarjul:

»Ljubil sem jo. Prisegel sem, da bo moja. In če bi se živela... ah, če bi še živela!«

»Bi jo umoril še enkrat?«

»Ne!« je dejal Bembo in spočil usta v zaničljivem, posmehljivem rezanju, »toda bil bi spretnejši ter bi jo imel predno bi našla čas, da se zabode.«

Ob tem nenadnem razodetju je Roland prebledel.

Revica se je morala torej sama umoriti, da je ušla kardinalovemu nesramnemu objemu!

In Bembov umor je bil v toliko hujši, ker je prisilil Bianco v strašno nujnost, da je morala dvigniti proti sebi svojo lastno roko!

V Rolandovi bližini se je oglasilo hripavo ihtenje in ječanje.

»Potrpi!« je dejal. »Potrpi, ubogi oče nesrečne Bianke!«

Na Bembovih ustnicah isti grohot, grohot blaznega, besnega zasmeha.

»Vi slavite zmago!« je zarjul in proklet Boga, dočim so se njegove pesti dvignile proti nebu, kjer so se lesketali prvi žarki jutranje zarje, »vi slavite zmago, toda če poginem, sem maščevan že naprej, ker je mrtva ona, ki ste jo tudi vi ljubili! Mrtva, umorjena po moji ljubezni! Umorite me, če hočete, saj umrem vesel nad zlom, ki sem ga vam storil... O solnce, o narava, o blede zvezde, bodite priče mojega veselja! Umreti moram, a umrem z radostjo v srcu! On živi! Živi, da trpi kakor pogubljenec v peklu, kajti on ni izmed tistih, ki znajo pozabiti! Roland Kandiano, poslušaj: sovražil sem te in te še sovražim. Poslušaj me. Če bi bila Bianca tukaj, če bi bili razprostrti pred menoj

vsi zakladi tega sveta, odrekel bi se Bianki in odrekel zakladom za edino radost, da trpiš zaradi mene še zdaj... Tako! Udari me, saj čitam v tvojih očeh, da si me obsodil!«

Roland se je obrnil proti možem, ki so stali okrog njega.

»Bratje,« je dejal s svojim mirnim in mogočnim glasom, »ali je ta človek vreden, da živi?«

»Umre naj,« je odgovoril zbor v zlovesčem zamolklem mrmranju.

»Ali ta človek zasluži, da umre brez trpljenja?« je povzel Roland.

In neizprosni glas tovarišev je odgovoril mrmraje:

»Naj bo proklet v svojem smrtnem boju.«

Nato sta dva moža zgrabila Bembo in ga vlekla nekaj korakov proč.

Nekoliko zadaj za planoto so bili izdolbli v skalo nekakšno tesno celico.

Pred vhodom v to votlino je stala na zemlji Biankina krsta.

Bembo jo je zagledal in čital napis, ki je stal na pokrovu. Hotel je odskočiti.

Toda držale so ga krepke roke.

Kakor v strašnih sanjah je videl, kako je kakih dvajset mož dvignilo krsto in jo preneslo v celico, kjer so jo postavili na nekako klop, izsekano v skalnati steni.

Prepadel, omahujoč, z naježenimi lasmi, je gledal Bembo v notranjost te grobne celice in zaman napejal vse moči, da bi odtrgal oči od krste svoje žrtve.

Nato je Roland zopet svečano povzdignil svoj glas in izpregovoril čudne besede:

»Bembo, zdaj ko ste mrtvi, sprejmite moje odpuščanje in odpuščanje Biankinega očeta. Počivajte v miru!...«

»Zdaj, ko sem mrtev!« je zajecjal Bembo, šklepetaje z zobmi. »Oh! Kaj pomeni to!... Ne... Čutim, pamet me zapušča!... Mrtev!... Jaz mrtev!... Kdo je rekel to?... Ne!... Pustite me!... Satan! Kam me pehajo?...«

Ostalo se je izgubilo v groznem rojenju.

Kaj se je godilo?

Jedva je Bembo izustil svoje besede, že so ga možje, ki so ga držali, pahnili v celico, v Biankino grobnico, delavci pa so jeli zazidavati odprtino, ki je služila za vhod.

Bembo se je penil, da ga je bilo groza pogledati in skakal blazno po grobu. Prebivalci Nerveze so pravili kasneje, da so s strahom poslušali brezumno kričanje, ki se je razlegalo z gorovja.

Slišali so Bembove poslednje krike.

Zapiranje vhoda z zidano steno je trajalo celo uro. Ko je zid dosegel višino moža in je bilo treba vložiti samo še par kamnov, je vseh sto mož, ki so prisostvovali temu usmrčenju, prebledelo ob straš-

nem izbruhu grohota, ki je zadonel iz votline... Bembo je zblaznel.

— — — — —

Preden je vstavil zadnji kamen, je prišlo enemu izmed delavcev, ki so opravljali ta pogrebni posel, na um, da je pogledal v notranjščino grobnice; in videl je, da leži kardinal brez zavesti preko Biankine krste.

— — — — —

Ko je bila odprtina popolnoma zazidana, so nagradili velikih skal, drugo vrhu druge. Vse špranje med njimi so zasuli z gozdno prstjo.

V to prst so nasadili svežih mladik raznovrstnega divjega grmovja.

Mladike so pognale korenine...

In ko je minilo nekaj dni, bi živ človek na svetu ne bil zaslužil, da se pod tem skalnim kupom skriva grob Bianke, hčere kurtizane Imperije in Bemla, kardinala-škofa beneškega.

Po izvršeni obsodbi je pustil Roland v Črni jami dvajset mož za stražo in jim ukazal čuvati grob mesec dni.

Nato se je v Skalabrinovem spremstvu odpravil z gorovja, zajahal konja in dirjal preko Mestre na breg lagune ter dospel zvečer okrog desete ure v hišo na Olivolskem otoku.

XX.

Drugi grob.

Okrog desetih zvečer sta Roland in Skalabrin dospela na Olivolski otok. Rolandova prva skrb je bila, da je pogledal k očetu, če se mu v njegovi odsotnosti ni zgodilo kaj žalega.

Stari dož je spal kakor otrok tisto srečno spanje, s katerim je narava olajšala nekatere vrste blaznosti. Roland ga je gledal par minut s tisto posebno ganjenostjo človeka, ki je prestal težko katastrofo in je vendarle vesel in pokrepčan, ko vidi zopet svoja draga bitja.

Ne more se reči, da je bil Roland Kandiano vznemirjen ali da ga je pekla vest zaradi strašne smrti, ki jo je naložil Bembo. Njegova razburjenost je obstojala v tistem zamolklem trepetanju možganov, ki sledi vsakemu neobičajnemu dejanju.

Prijeti človeka in ga zazidati živega v grobnico poleg krste njegove žrtve, se utegne zdeli marsikomun čin pretirane pravičnosti, tudi če bi bil ta človek najstrašnejši zločinec. Ne da bi se postavili na to ali na ono stran — saj se zadovoljujemo s skromno vlogo pripovedovalca — si vendar ne moremo, da ne bi opozorili bralca, kako zelo se izpreminja s časom vred tudi morala ljudi.

(Nadaljevanje sledi)

Vskladiščenje

pohištva ter vsakovrstne robe, ocaričenje in vsa spedijska dela prevzame po nizki tarifi spedijska A. Reismann, Vojašniška ul. št. 6. 2848

Nove spalne in jedilnesobe,

pulitirane, najmodernejše vzorce po ugodni ceni prodam. Mizarstvo Kompara, Aleksandrova c. 48. 2899

Otroška posteljčka

zelo dobro ohranjena ceneno na prodaj. Einspillerjeva ulica 26. 2903

Stanovanje sobo in kuhinjo

s pritliklami takoj oddam. Stritarjeva ulica 35. 2902

Sobo- in črkoslikanje

izvršuje po ceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2231

Fotografiram vse!

Portreti, brzoslike, Industrija, sport. Najnovejši aparati in svetlobne naprave. Novo urejen fotoatelj. Fotomeyer, Gosposka 39. 2286

Nasvete,

posredovanja v stanovanjskih zadevah, rodbinskem zavarovanju (za preskrbo stanovanj, ceneno zidanje, posojilo) prometu posestev, zaslužku, gospodarskih, zdravstvenih, zakonskih, sploh važnih življenjskih vprašanjih — najceneje preskrbi tudi naročila: Posvetovalnica »Marstane«, Koroška c. 10.

Krasne pletene obleke

v veliki izbiri, po zelo nizki ceni prodaja: Pletarna M. Vezjak, Maribor, Vetrinjska ulica 17. 2319

Zavese, mrežaste in klekljane čipke,

posteljna pregrinjala, damsko perilo, senčnike, vezenine, monograme naročite najceneje pri Olgi Kosér, Ciril-Methodova 12, desno. 483

Najvišje cene

plača za staro zlato, srebro in novce kakor tudi za zobovje M. Uger-ja sira, Maribor, Gosposka ulica 15. 1548

Dostojevski:

Selo Stepančikovo

humoristični roman
prevod Vladimira Levstika

Broširana 44 Din, vezana v
platno 56 Din.
Po pošti pa 2 Din več.

Tiskovna zadruga v Mariboru
Aleksandrova cesta 13

Posetite

veliko razstavo

silk in narodnih motivov
Razstava odprta do 15. tm. Krasne stvari za božična darila. Velika dvorana kazine. 2904

Spominjajte se CDM!

Brez posebnega obvestila

Olga Skaza roj. Kovač naznanja vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je dne 11. novembra 1929 nepričakovano umrl njen ljubljeni soprog, ozir. brat, stric in svak, gospod

Dr. Bogomir Skaza

okrožni zdravnik v Rušah.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v sredo dne 13. novembra 1929 ob 16. uri iz hiše žalosti, Ruše št. 123 na tamkajšnje pokopališče. Sv. maša zadušnica se bo darovala 14. novembra v Rušah.

RUŠE, dne 11. novembra 1929.

VSEM CENJ. ODJEMALCEM B. S. A. MOTOCIKLOV

najvljudneje sporočam, da sem oddal zastopstvo tvrdki »VELEPROMET* A. Antončič, Maribor, Slovenska ul. ter prosim reflektante, da se od sedaj naprej obračajo glede nakupa motociklov, kakor tudi rezervnih delov in pnevmatik na gori omenjeno tvrdko.

2893

S. KENDA, MARIBOR, TRG SVOBODE 6.